

Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. Одеса. 2019. С.220-226. Електронна сторінка видання – www.market-infr.od.ua.

References

1. Homer, M., (2001), Skills and competency management, (w:) “Industrial and Commercial Training”, Vol. 33 Iss 2. [in English].
2. Gangani, N., McLean, G. N., Braden, R. A., (2006), A competency-based human resources development strategy, (w:) “Performance Improvement Quarterly”, Vol. 19. No 1. [in English].
3. Capece, G., Bazzica, P., (2013), A practical proposal for a “competence plan fulfillment”. Key performance indication, (w:) “Knowledge and Process management”, Vol. 20, No. 1. [in English].
4. Rausch, E., Sherman, H., Washbush, J.B., (2002), Defining and assessing competencies for competency-based, outcome-focused management development, (w:) “Journal of Management Development”, Vol. 21 Iss 3. [in English].
5. Van Assen, M. F., (2000), Agile-based competence management: the relation between agile manufacturing and time-based competence management. (w:) “International Journal of Agile Management Systems”, Vol. 2, No. 2. [in English].
6. Draganidis, F., Mentzas, G., (2006), Competency based management: a review of systems and approaches. (w:) “Information Management & Computer Security”, Vol. 14, No. 1. [in English].
7. Guidelines for Competency Management Systems for Downstream and Petroleum Sites, (2011), Petroleum Industry Association Ltd, published by Cogent. [in English].
8. Rodriguez, D., Patel, R., Bright, A., Gregory, D., Gowing, M.K., (2002), Developing competency models to promote integrated human resource practices, (w:) “Human Resource Management”, Fall, Vol. 41, No. 3. [in English].
9. Ngo, H., Jiang, C.Y., Loi, R. , (2014), Linking HRM competency to firm performance: an empirical investigation of Chinese firms, (w:) “Personnel Review”, Vol. 43 Iss 6. [in English].
10. Sienkiewicz Ł. (red.), Polityka zarządzania kompetencjami pracowników, Instytut Badań Edukacyjnych, 2013, s. 38. [in Polish].
11. Lypych Lubov, Khilukha Oksana, Kushnir Myroalava, Mokhniuk Anna (2019) Evoliutsiia roli liudskykh resursiv v upravlinni biznes-strukturamy. [Evolution of the role of human resources in business management] *Ekonomichni chasopys Skhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky : zhurnal / uklad. LiubovHryhorivna Lypych, Myroslava Bohdanivna Kulynych.* – Lutsk : Vezha-Druk, 2019. – No 2 (18). – 37-44 c. <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-02-37-43>. [in Ukrainian].
12. Lypych L.G., Kushnir M.A., Khilukha O. A. (2019) Hnuchkist stratehii upravlinnia liudskymy resursamy biznes-struktur v umovakh hlobalizatsii. [Flexibility in human resources management strategy for businesses in a globalised environment]. *Infrastruktura rynku. Elektronnyi naukovopraktychnyi zhurnal. Vypusk 29. Prychornomorskyi naukovodoslidnyi instytut ekonomiky ta innovatsii.* Odessa. 2019. S.220-226. Elektronna storinka vydannia – www.market-infr.od.ua. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 05.11.2019 р.

УДК 330.4:334.78

Чешук Віктор,
аспірант,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк,
e-mail: cheshukvictor@gmail.com

<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-04-61-67>

ФОРМУВАННЯ СТІЙКОЇ, ЕФЕКТИВНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті виділено теоретичний аспект прогностичного формування стійкої, ефективної моделі економічної безпеки на будівельних підприємствах для удосконалення та розвитку системи моніторингу економічної

безпеки на підприємствах будівництва у новій економіці. Проаналізовано та охарактеризовано можливість апробації методичних підходів сформованої моделі при впровадженні моніторингу економічної безпеки будівельних підприємств. В статті визначено умови ефективного функціонування та стійкого розвитку системи економічної безпеки на будівельних підприємствах в умовах нестабільного господарювання з урахуванням специфіки діяльності в Україні. Запропоновані в статті концепції моделі економічної безпеки будівельного підприємства дадуть змогу вийти на якісно новий рівень моніторингу економічної захищеності підприємства будівництва, та сприятимуть ефективному прийнятті управлінських рішень.

Ключові слова: економічна безпека, моніторинг, підходи моніторингу, ефективна модель економіки, будівельні підприємства, інноваційний менеджмент.

**Чешук Виктор,
аспірант,
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
г. Луцк**

ФОРМИРОВАНИЕ УСТОЙЧИВОЙ, ЭФФЕКТИВНОЙ МОДЕЛИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО БЕЗОПАСНОСТИ НА СТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

В статье выделены теоретический аспект прогностического формирования устойчивой, эффективной модели экономической безопасности на строительных предприятиях для совершенствования и развития системы мониторинга экономической безопасности на предприятиях строительства в новой экономике. Проанализированы и охарактеризованы возможность апробации методических подходов сложившейся модели при внедрении мониторинга экономической безопасности строительных предприятий. В статье определены условия эффективного функционирования и устойчивого развития системы экономической безопасности на строительных предприятиях в условиях нестабильного хозяйствования с учетом специфики деятельности в Украине. Предложенные в статье концепции модели экономической безопасности строительного предприятия позволят выйти на качественно новый уровень мониторинга экономической защищенности предприятия строительства, и способствовать эффективному принятию управленческих решений.

Ключевые слова: экономическая безопасность, мониторинг, подходы мониторинга, эффективная модель экономики, строительные предприятия, инновационный менеджмент.

**Cheshuk Victor,
postgraduate at
Lesya Ukrainka East European National University,
Lutsk**

FORMATION OF SUSTAINABLE, EFFECTIVE MODEL OF ECONOMIC SECURITY AT BUILDING ENTERPRISES

The theoretical aspect of the prognostic formation of a stable, effective model of economic security at construction enterprises is highlighted in the article to improve and develop the system of monitoring economic security at construction enterprises in the new economy. The possibility of approbation of methodological approaches of the formed model at implementation of monitoring of economic safety of construction enterprises is analyzed and characterized. The article defines the conditions for effective functioning and sustainable development of the economic security system at construction enterprises in conditions of unstable economy, taking into account the specific activity in Ukraine. The concepts of the economic security model of a construction company proposed in the article will allow to reach a new level of monitoring of the economic security of a construction company, and will facilitate effective decision-making.

The article is intended to deepen and improve the theoretical and methodological foundations of forming a stable and effective model for monitoring the economic security of construction enterprises. To achieve these goals, it is necessary to carry out thorough research of the system of monitoring economic security, to determine the totality of components, their functioning and to ensure the totality of all components in the formation of a model of safety at a construction company.

For the effective functioning of a construction company, it is necessary to create structural units that will provide economic security, these structural units are mandatory for medium and large enterprises, and the expediency of their functioning is conditioned at the stage of creation of a construction organization.

Formation of an effective model for monitoring the economic security of a construction enterprise is based on

considering the economic security of the enterprise in the context of the regional economy, as a set of all its properties, for the progressive development in the conditions of destabilizing influence of various types of internal and external threats.

Further studies should be conducted to improve the abovementioned model of monitoring economic security at a construction enterprise, and to adapt this model to domestic construction enterprises and European norms.

Keywords: economic security, monitoring, monitoring approaches, effective model of economy, construction enterprises, innovative management.

Постановка проблеми. Динамічний розвиток та швидкоплинна зміна сучасного економічного простору вимагає від будівельних організацій створювати ефективні та стійкі моделі для забезпечення економічної безпеки. Існуючі на сьогодні моделі захисту вітчизняних підприємств сформовані на власних помилках та залежно від еволюції економічної безпеки в основному захищають від фізичних загроз, але потребують формування професійних підрозділів служби економічної безпеки для виявлення та нейтралізації можливих загроз до початку їх виникнення на будівельних підприємствах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні аспекти моніторингу економічної безпеки підприємств та методика її дослідження розглянуто в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених серед яких слід відзначити: О. В. Ареф'єва [1], А. І. Берлач [2], А. О. Кушнірук [3], М. В. Чорна [4], О. І. Барановський [5], В. А. Козаченко [6], О. М. Вакульчик [7], О. В. Березін [8], В. І. Грушко [9] та інші. У наукових працях цих вчених закладено основи теоретичного та інструментального базису економічної безпеки підприємств, фундамент її методології, проведено ґрунтовні дослідження та виявлені особливості забезпечення економічної безпеки підприємства. Проте незважаючи на значну кількість проведених досліджень питання моніторингу економічної безпеки будівельних підприємств є недостатньо вивченим, не створено ефективної та стійкої моделі економічної безпеки на будівельних підприємствах, та залишає поле для подальших досліджень, що і визначає актуальність обраної теми.

Постановка завдання. Стаття призначена поглибити та вдосконалити теоретичні та методичні засади формування стійкої та ефективної моделі моніторингу економічної безпеки будівельних підприємств. Для досягнення поставлених завдань необхідно провести ґрунтовні дослідження системи моніторингу економічної безпеки, визначити сукупність складових, їх функціонування та забезпечення сукупності всіх складових при формуванні моделі безпеки на будівельному підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система економічної безпеки будівельного підприємства відтворює усі взаємовідносини підприємства та середовища, що його оточує. Відповідно економічна безпека підприємств будівництва включає в себе зовнішню та внутрішню систему економічної безпеки, їх поточну взаємодію, управління, та забезпечення для повноцінного функціонування. А відповідно зовнішня сторона економічної безпеки на будівельному підприємстві характеризує здатність його взаємодіяти із зовнішнім середовищем при його найбільш оптимальному функціонуванні та розвитку, а внутрішня визначає здатність служби економічної безпеки протидіяти тим загрозам які виникають в середині підприємства та його можливість протидіяти зовнішнім впливам.

Для ефективного функціонування будівельного підприємства необхідно створювати структурні підрозділи які забезпечуватимуть економічну безпеку, дані структурні підрозділи є обов'язковими на середніх та великих підприємствах, а доцільність їх функціонування обумовленна на етапі створення будівельної організації.

Формування ефективної та стійкої моделі функціонування моніторингу економічної безпеки будівельного підприємства передбачає використання великої сукупності засобів, які будуть тісно пов'язані між собою. Дані заходи здійснюються для захисту, від загроз які можуть викликати значні економічні втрати при нестабільному ринку в будівництві. Для формування економічної моделі безпеки будівельного підприємства слід розробити схему формування системи економічної безпеки будівельного підприємства (рис.1).

Підприємство діє в умовах постійної невизначеності, а зовнішнє середовище впливає на економічну безпеку будівельного підприємства, та підприємство впливає на середовище в якому існує. Схоже відбувається і з системою управління економічною безпекою на будівельному

підприємстві. Формування ефективної моделі моніторингу економічної безпеки будівельного підприємства базується на розгляді самої економічної безпеки підприємства в розрізі регіональної економіки, як сукупність всіх його властивостей, для прогресивного розвитку в умовах дестабілізуючого впливу різноманітних видів внутрішніх та зовнішніх загроз.

Рис.1 *Схема формування системи економічної безпеки будівельного підприємства**

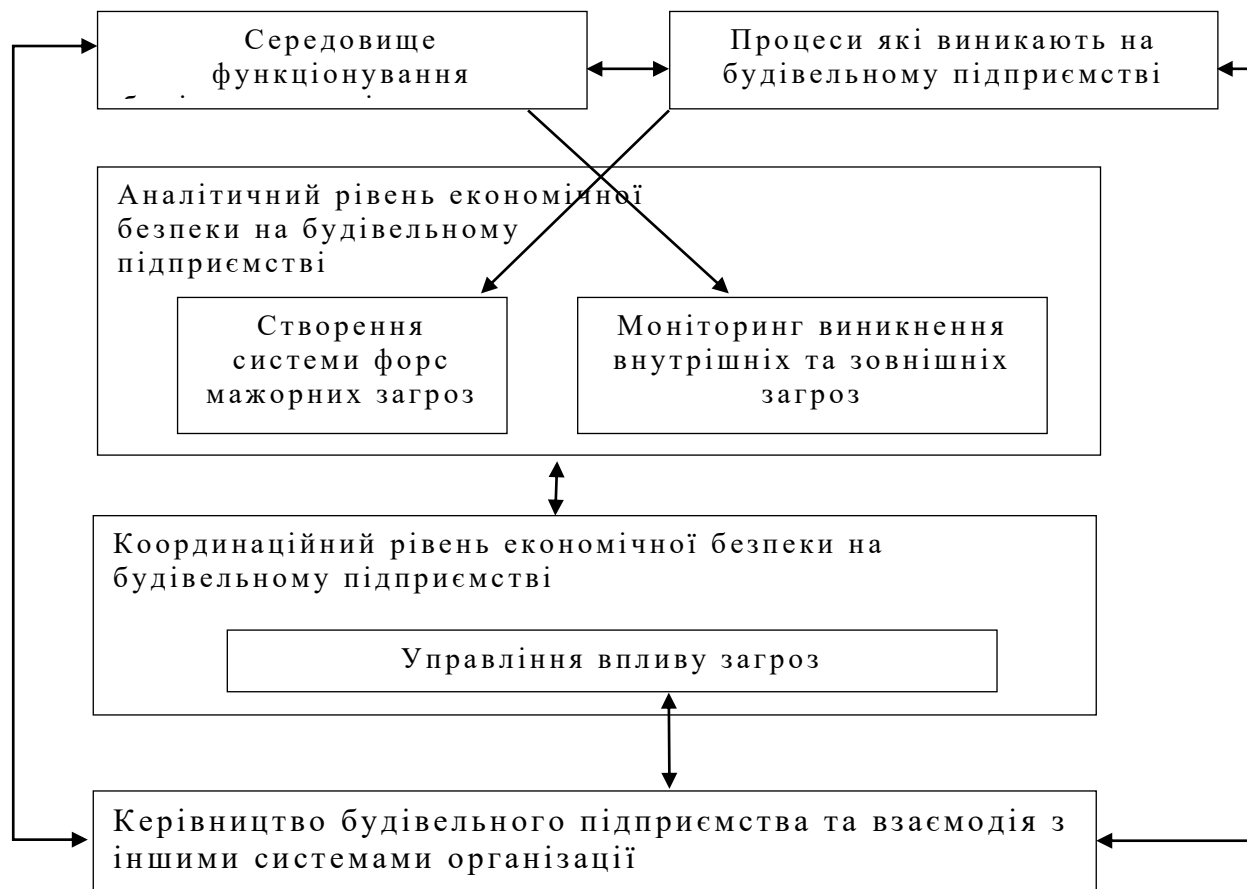
* Джерело: Розроблено автором на основі [3].

Система моделювання економічної безпеки будівельного підприємства не є шаблоном і потребує застосування конкретних процедур та виконання конкретних дій. Зокрема визначеність основних завдань і вибір основних параметрів яким повинна відповідати модель ефективної економічної безпеки будівельного підприємства будую структуру служби економічної безпеки. Можлива структура служби безпеки дає можливість визначитись з об'єктами та суб'єктами економічної безпеки. Стабільний та ефективний економічний стан будівельного підприємства виступає об'єктом системи функціонування економічної безпеки. Зокрема матеріальні, фінансові, інноваційні, інформаційні, кадрові ресурси будівельного підприємства і будуть основними об'єктами захисту.

Для наочного огляду наведемо ефективну модель моніторингу економічної безпеки на будівельному підприємстві на рис.2.

Згідно з даною моделі підсистема управління економічною безпекою на будівельному підприємстві циклює на аналітичному та координаційному рівнях. На аналітичному рівні здійснюється безперервний моніторинг внутрішніх та зовнішніх загроз, що виникають в процесі діяльності підприємства та створюється система форс мажорних загроз. Моніторинг виникнення внутрішніх та зовнішніх загроз сприяє швидкому виявленню небажаного розвитку подій в діяльності підприємства, та запобігає виникненню негативних наслідків. Головною метою виступає визначення

самих загроз, їх причини виникнення, можливості попередження та ліквідація. Система форс мажорних загроз передбачає процедуру аналізу загроз при прийнятті управлінських рішень, дозволяє оцінити ризик рівня впливу загрози, та визначає важливість їх впливу при особливих умовах.

Рис.2 Модель управління загрозами на будівельному підприємстві*

* Джерело Розроблено автором на основі [11].

На координуючому рівні економічної безпеки здійснюються контрольно-командні роботи всіх складових управління економічною безпекою на будівельних підприємствах для прийняття цільових рішень. Зокрема визначаються терміни проведення робіт, форма та обсяг результатів, підготовка та формування нормативної та довідкової інформації, збір поточної інформації, проводиться аналіз і оцінювання рівня впливу загроз та впроваджуються заходи усунення впливу загроз на діяльність будівельного підприємства. Ця сукупність заходів і є ефективною моделлю моніторингу економічної безпеки на будівельному підприємстві.

Висновки. Специфіка діяльності будівельних підприємств є досить складною, а отже і визначає необхідність створення стійкої, ефективної моделі моніторингу економічної безпеки будівельних підприємств. Для забезпечення ефективного функціонування сучасне будівельне підприємство повинно постійно проводити моніторинг економічної безпеки, оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, протидіяти виникненню потенційних і реальних загроз, враховуючи особливості, тенденції та перспективи розвитку економічного стану. Подальші дослідження мають проводитися в напрямку удосконалення вищевідзначеної моделі моніторингу економічної безпеки на будівельному підприємстві, та адаптація даної моделі до на вітчизняних підприємствах будівництва та європейських норм.

Джерела та література

1. Ареф'єва О. В. Інноваційні імперативи формування економічної безпеки машинобудівних підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2014. Вип. 50. С. 132-142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_2014_50_21
2. Берлач А. І. Безпека бізнесу: Навч. посібник. Київ : Університет «Україна», 2007. 280 с.
3. Кушнірук А. В. Ідентифікація внутрішніх та зовнішніх загроз системі економічної безпеки будівельних підприємств. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2015. Вип. 33. С. 174-184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/shpebfrv_2015_33_20
4. Чорна М. В. Стратегічні напрями інноваційної діяльності підприємств будівельної галузі. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг* : зб. наук. праць ХДУХТ. Харків, 2012. Вип. 1 (15). Ч. 1. С. 210 – 216.
5. Барановський О.І. Фінансова безпека. *Ін-т екон. прогнозування*. Київ: Вид-во "Фенікс". 1999. 338 с.
6. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения : монография. Київ. Лібра, 2003. 320 с.
7. Вакульчик О. М. Оцінка економічної безпеки підприємства в умовах кредитування *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2013. № 3. С. 108-115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2013_3_14
8. Березін О.В. Економіка підприємства: навч. посібник. Київ: Знання, 2009. 390 с.
9. Грушко В. І. Економічна безпека держави на макро- та мікрорівнях. Т. 8. ред.: В. С. Сідак. Київ. 2013. 308 с.
10. Економіка і фінанси підприємства : підручник. Львів : Магнолія 2006, 2014. 406 с.
11. Іванюта Т. М. Методичні підходи до аналізу економічної безпеки підприємств *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2013. Т. 18, Вип. 1(1). С. 137-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2013_18_1%281%29_32
12. Квасній Л. Г. Підходи до аналізу економічної безпеки туристичних підприємств *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2015. Т. 20. Вип. 5. С. 162-166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2015_20_5_37
13. Почечун, О. І. Проблеми методики оцінки стану і рівня системи фінансової безпеки підприємств залізничного транспорту. *Вісн. Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна*. Дніпро. 2012. Вип. 41. С. 212-216.
14. Стратегії та технології інноваційного розвитку корпорацій = Strategies and technologies innovative development corporations = Стратегии и технологии инновационного развития корпораций : монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Полінкевич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 416 с.

References

1. Arefeva, O. V. (2014) *Innovatsiyni imperatyvy formuvannya ekonomichnoyi bezpeky mashynobudivnykh pidpryyemstv [Innovative imperatives of the formation of economic safety of machine-building enterprises] Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi - Problems of the system approach in the econom] 50, 132-142. [in Ukrainian].*
2. Berlach, A.I. (2007) *Bezpeka biznesu: Navch. Posib [Business Security Teaching. Manual]. Kyiv: University "Ukraine" [in Ukrainian].*
3. Kushniruk, AV (2015) *Identyfikatsiya vnutrishnikh ta zovnishnikh zahroz systemi ekonomichnoyi bezpeky budivel'nykh pidpryyemstv [Identification of internal and external threats to the system of economic safety of construction enterprises]. Shlyakhy pidvyshchennya efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannya rynkovykh vidnosyn - Ways of increasing the efficiency of construction in the conditions of formation of market relations,33 174-184 [in Ukrainian].*
4. Chorna, MV & Glukhova, SV (2012) *Stratehichni napryamy innovatsiynoyi diyal'nosti pidpryyemstv budivel'noyi haluzi [Strategic directions of innovation activity of construction industry enterprises] [Economic strategy and prospects of development of the sphere of trade and services] Sb. sciences works of KHDUHT. – Kharkiv [in Ukrainian].*
5. Baranovsky, O.I. (1999) *Finansova bezpeka [Financial security]. - Kyiv: Phoenix [in Ukrainian].*
6. Kozachenko, A. V. (2003) *Ékonomycheskaya bezopasnost' predpryyatyua: sushchnost' y mekhanyzm obespechenyya [Economic security of the enterprise: the essence and mechanism of support]: [Monograph] / Kyiv: Libra [in Ukrainian].*
7. Vukchyk, O. M. & D. P. Dubitsky (2013) *Otsinka ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstva v umovakh kredytuvannya [Estimation of economic safety of the enterprise in the conditions of crediting] Ekonomichnyy visnyk Natsional'noho hirnychoho universytetu - Economic Bulletin of the National Mining University, 3. 108-115 [in Ukrainian].*

8. Berezin O.V. & N.V. Butenko (2009) *Ekonomika pidpryyemstva* [The economy of the enterprise]. Kyiv.: Knowledge [in Ukrainian].
9. Grushko, V. I. Sidak, V. S., Pylypchenko, O. I., Alkeum V. G. Sidak V. S. (2013) *Ekonomichna bezpeka derzhavy na makro- ta mikrorivnyakh* [Economic security of the state at macro and micro levels]. Kyiv [in Ukrainian].
10. Petrovich, J. M., Prokopyshyn-Rashkevich, L. M. (2014). *Ekonomika i finansy pidpryyemstva* [Economics and finance of the enterprise]. Lviv: Magnolia [in Ukrainian].
11. Ivanyuta, T.M. (2013). *Metodychni pidkhody do analizu ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstv* [Methodical approaches to the analysis of economic security of enterprises]. *Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu. Ekonomika. - Bulletin of the Odessa National University. Economy.*(Vols. 1), (pp. 137-141). Odessa: Odessa National University [in Ukrainian].
12. Kvasny, L.G., Shcherban, O.Ya. (2015). *Pidkhody do analizu ekonomichnoyi bezpeky turystychnykh pidpryyemstv* [Approaches to the analysis of the economic safety of tourist enterprises]. *Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu. Seriya : Ekonomika - Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu. Seriya : Ekonomika.* (Vols. 20), (pp. 162-166). Odessa: Odessa National University [in Ukrainian].
13. Pochechun, O. I. (2012). *Problemy metodyky otsinky stanu i rivnya systemy finansovoyi bezpeky pidpryyemstv zaliznychnoho transportu* [Problems of the methodology for assessing the state and level of the financial security system of the railway transport enterprises]. *Visnyk Dnipropetrovs'koho natsional'noho universytetu imeni V. Lazaryana - Bulletin of Dnipropetrovs'k National University named after V. Lazaryan*, 41, 2012-2016 [in Ukrainian].
14. Polinkevych O.M. (2018). *Strategies and technologies innovative development corporations*. Lutsk : Veza-Druk. 416 s.

Стаття надійшла до редакції 05.11.2019 р.

УДК 005.32:331.101.3]-049.5

Коленда Наталія,
кандидат економічних наук, доцент,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра менеджменту,
м. Луцьк, ORCID ID 0000-0003-4809-0191
e-mail: Natalya.Kolenda@gmail.com

<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-04-67-74>

СТРАТЕГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Розглянуто підходи до структурного наповнення мотиваційної безпеки та її змістового визначення. Сформульовано авторське трактування мотиваційної безпеки та визначено її складові (матеріальну, кар'єрну, трудову, соціально-психологічну та пенсійно-страхову безпеку). Подано тлумачення цих складових. Визначено етапи процесу стратегічного забезпечення мотиваційної безпеки. Запропоновано стратегії забезпечення мотиваційної безпеки, вибір яких залежить від наявного рівня безпеки та потенційних можливостей підприємства щодо її забезпечення, зокрема стратегію зростання (інтегрованого, комбінованого та селективного), стратегію утримання позицій (активну та пасивну), стратегію узгодження (об'єктоорієнтованого та суб'єктоорієнтованого узгодження) та стратегію саморегулювання.

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні сутності мотиваційної безпеки, її структурної будови, етапів стратегічного забезпечення та відповідних стратегій.

Ключові слова: безпека, мотиваційна безпека, соціальна безпека, кадрова безпека, мотивування, стимулювання, стратегія.

Коленда Наталия
кандидат экономических наук, доцент,